

Halleby Hale

Floraen på engene

Halleby Hale, den nordlige eng

Halleby Hale, den østlige eng

**Carsten Clausen og Hans Guldager Christiansen
September 2025**

INDLEDNING

Halleby Hale er de to enge, som ligger nordøst for Tissø på hver side af Hallebyorevej, se figur 1. Egene ses også på forsiden af denne rapport, og fotos er fra august 2025.

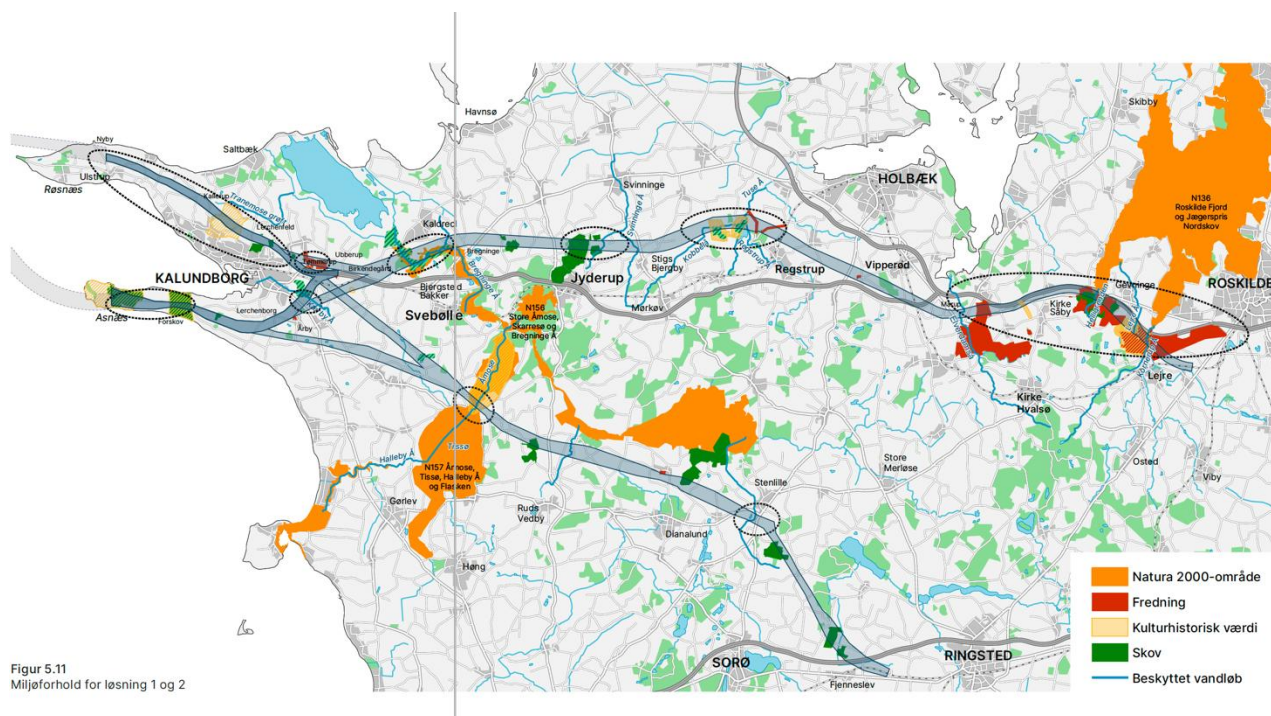
Baggrunden for rapporten er, at Thomas Voss, Nørager Gods, spurgte Carsten, om vi kendte til floraen i området, hvor der måske skal føres en højhastighedstogbane fra Ringsted op til en evt. kommende Kattegat-forbindelse. Vi benyttede lejligheden til at botanisere på stedet og siger tak til Benjamin Jung, Selschausdal, for at vi måtte gå på engene.

Figur 1. Hallelby Hale, den nordlige eng og den østlige eng er markeret med rødt.

Vores undersøgelse

De mulige linjeføringer for højhastighedstog ses på figur 2 herunder, og Halleby Hale ser ud til at ville blive påvirket betydeligt af en sådan bane. Vi besøgte Halleby Hale engene første gang d. 25-8-25 og har siden været der ca. en gang om måneden indtil d. 26-8-25. Resultatet af vores undersøgelse kan læses herunder, og en samlet floraliste ses bagerst i rapporten. Vi følger navngivningen af planterne i "Nordens Flora" (Mossberg og Stenberg, 2020). Vi har også noteret fugle, sommerfugle mv., når vi stødte på dem.

Figur 2. Mulige linjeføringer for højhastighedstog til en Kattegat-forbindelse.

Om engene på Halleby Hale

Den nordlige eng afgrænses mod vest af Øvre Halleby Å lige inden den udmunder i Tissø samt mod nord af en afvandingskanal, der fører til åen, se figur 1. Mod øst er afgrænsningen Hallebyorevej, og mod syd ligger der haver samt et lille stykke af Søvejen. Engen er flad og meget græsrig, og vi har fået oplyst, at det er 15-20 år siden at engen har været dyrket, gødet og sprøjtet. Engen er på lidt over 3 ha.

Den østlige eng afgrænses af henholdsvis Hallebyorevej, en grøft mod øst og af Søvejen mod sydvest, se figur 1. Helt mod syd ligger Fiskerhuset og Fælledvej. Også denne eng er ganske flad, og der er lidt lavere og mere vandlidende partier midt på engen. Dyrkningspraksis har været som på den nordlige eng. Begge enge er blevet slået en gang i juli-august og høet samles sammen og bruges til dyrefoder, formoder vi. Engen er på lidt over 7 ha.

Floraen på den nordlige eng

Naturindholdet langs Øvre Halleby Å er stort. Langs bredden er der en del Grenet Pindsvineknop samt Gul Frøstjerne og Gul Iris og Åkander (Gul?). Fjordterne flyver elegant op og ned langs åen, og den meget smukke Blåbåndet Pragtvandnymfe ses i stort tal, hvilket indikerer rent vand.

I kanten af Halleby Å vokser Nælde-Silke, en hel del faktisk. Den ses oftest snylte på Stor Nælde, men her snylter den også på Humle, se det store Humle-blad fig. 3. Nælde-Silke er "Næsten Truet" på Rødliste 2019. Den er gået tilbage fra 1960'erne til 2015 og er sporadisk i DK og kun hyppigere på Sjælland, Lolland og Møn.

Figur 3. Nælde-Silke på Humle.

Engen er som nævnt domineret af store græsser som Eng-Rævehale, Alm. Hundegræs, Fløjlgræs og Rød Svingel. I besøg d. 4-6-25 var Draphavre virkelig dominerende på næsten hele arealet. Centralt på marken står en del Udspærret Vinterkarse (figur 4). Selv om engen ikke har været dyrket i en del år, virker den ret velgødet. Der er mindre partier mod Søvejen med meget Vellugtende Gulaks og Kornet Stenbræk. I det nordvestlige hjørne op mod Søvejen er der meget Sæbeurt og en enkelt Tårnurt ret tæt på åen. I august var arealet slået, og mellem græsserne var der blomsterplanter som Alm. Røllike, Alm. Torskemund og Alm. Kongepen, men græsvæksten dominerer.

Figur 4. Udspærret vinterkarse domineret af græsser på den nordlige eng. Foto fra d. 6-5-25.

Floraen på den østlige eng

Også denne eng er domineret af græsser, og det er mest Draphavre, der ses. De centrale dele er lidt lavere, her og på de lavere arealer nær Hallebyorevej er der meget Lav Ranunkel (Figur 5). Endvidere er der Eng-Karse, Sump-Karse, Tagrør, Gul Frøstjerne samt Tykakset- og Toradet Star. På de laveste arealer, som om foråret er vandlidende, er der meget Gåsepotentil. Mod Søvejen er det en mere tør vegetation med Mark-Frytle, Gul Snerre, Kornet Stenbræk, Knold-Ranunkel og Mark-Bynke. Forårsarterne Erantis, Vintergæk, Russisk Skilla, Porcelænshyacint, Påskelilje, Pinselilje og Alm. Guldstjerne er koncentreret overfor huset på Hallebyorevej. Her står i august nogle imponerende eksemplarer af Kandelaber-Kongelys, fig. 6.

Halleby Hale generelt.

De mest blomsterrige dele af Halleby Hale er faktisk grøftekanterne og de yderste dele af arealerne. På grøftekanten ved Søvejen, tæt på broen over åen, står de tre tæt beslægtede Sneglebælgs-arter: Foder-Lucerne, Sand-Lucerne og Segl-Sneglebælg, hvor Sand-Lucerne er en hybrid mellem de to andre. Her er også mange eksemplarer af Sæbeurt, og langs kanten af Søvejen og Hallebyorevej vokser Hjerterbladet Pengeurt, den er sjælden i Vestsjælland og meget sjælden i det øvrige DK (Hartvig 2015). Den er indslæbt til DK, og derfor ikke rødlistet, der står mange af den flere steder langs Søvejen.

Det forekommer os, at der ofte er gæs, svaner og andre fugle, der fouragerer på Halleby Hales sydlige del, og vi så ynglende Sanglærker.

Figur 5. En del Lav Ranunkel på den sydøstlige eng, fra d. 6/5.

De rødlistede arter

Den eneste Nationalt Rødlistede art på engene er Nælde-Silke. Som nævnt er den Næsten Truet (NT) på Rødliste 2019. Vores indtryk er, at den faktisk ikke er ret sjælden i netop Lille Åmose og heromkring.

Blandt de regionalt rødlistede arter (Leth 2006) har vi fundet Langstakket Væselhale på sandede dele af den sydøstlige eng. Langstakket Væselhale regnes for en regionalt sårbar art i Vestsjælland. Den er ret almindelig i kystnære områder på Bornholm, sjælden i Østjylland og på Øerne og i øvrigt meget sjælden (Hartvig 2015). I det seneste årti er arten stabil i Danmark og muligvis endda i fremgang (Rødliste 2019).

Figur 6. Kandelaber-Kongelys og CC langs Hallebyorevej.

Positiv-arter

Positiv-arter er arter, som er knyttet til beskyttede eller typiske naturtyper. Positiv-arter indikerer god naturkvalitet (Leth, 2006). På engene på Halleby Hale har vi fundet 21 positiv-arter, og langt de fleste er almindelige.

Positiv-art	Kategori
Alm. Fredløs	AP
Alm. Hvene	AP
Alm. Pimpinelle	AP
Alm. Sølv-Potentil	AP
Engkarse	HP
Gul Frøstjerne	AP
Hare-Kløver	HP
Håret Høgeurt	AP
Håret Star	AP
Kornet Stenbræk	AP
Mark-Bynke	AP
Mark-Frytle	AP

Nælde-Silke	HP
Segl-Sneglebælg	HP
Smalbladet Høgeurt	AP
Stribet Kløver	HP
Toradet Star	AP
Tyakset Star	AP
Udspærret Dværgbunke	UP
Vellugtende Gulaks	AP
Øret Pil	HP

Tabel 1. Positiv-arter fra Halleby Hale.

AP: Alm. positiv-art

HP: Hist-og-her positiv-art

UP: Ualmindelig positiv-art

Figur 7. Moskus-Katost på den østlige eng. Den er hverken rødlistet eller en positiv-art, men smuk er den.

SAMMENFATNING

De to enge er tidligere dyrket og derfor græsrige og ret næringsrige. Langs Nedre Halleby Å er naturindholdet højt og her står engenes eneste Nationalt rødlistede art, som er Nælde-Silke. En enkelt art er regionalt sårbar, nemlig Langstakket Væselhale. Desuden viser tilstedeværelsen af 21 positiv-arter, at der er et pænt naturindhold på engene. Men engenes floramæssige kvalitet er generelt middelmådig og stadig præget af tidligere tiders dyrkning. Engene indgår som en del af Naturpark Åmosen.

TAK til Anne Bronée for teknisk support.

Alle fotos er taget af Hans.

Eventuel henvendelse til: carstenbclausen@hotmail.dk

Litteratur

Hartvig, Per 2015: Atlas Flora Danica. – Gyldendal.

Leth, Peter 2006: Status for Vestsjællands Flora 2006. - På Dansk Botanisk Forenings hjemmeside.

Mossberg, Bo og Lennart Stenberg 2020: Nordens Flora. – Gyldendal. Oversat til dansk og bearbejdet af Jon Feilberg.

FLORALISTE

Aften-Pragtstjerne
Ager-Padderok
Ager-Snerle
Ager-Tidsel
Alm. Bjørneklo
Alm. Brandbæger
Alm. Fredløs
Alm. Guldstjerne
Alm. Hanekro
Alm. Hulsvøb
Alm. Hundegræs
Alm. Hvede
Alm. Hvene
Alm. Hønsetarm
Alm. Katost
Alm. Kongepen
Alm. Pimpinelle
Alm. Rajgræs
Alm. Rapgræs
Alm. Rødknæ
Alm. Røllike
Alm. Syre
Alm. Sølv-Potentil
Alm. Torskemund
Alm. Vej-Pileurt
Bakke-Forglemmigej
Bidente Ranunkel
Bjerg-Rørhvene
Bleggul Snerre
Blæresmælde
Blød Hejre
Blød Storkenæb
Bredbladet Mærke
Burre-Snerre
Butbladet Skræppe
Canadisk Bakkestjerne
Cikorie
Draphavre
Dusk-Syre
Døvnælde
Eng-Brandbæger
Engkarse
Eng-Rapgræs
Eng-Rævehale
Erantis
Feber-Nellikerod
Femhannet Hønsetarm
Finbladet Rødknæ
Fin Kløver
Fløjlgræs
Foder-Kulsukker
Foder-Lucerne
Gold Hejre
Græsbladet Fladstjerne
Grøn Høgeskæg
Grå-Bynke
Gul Fladbælg
Gul Frøstjerne

Gul Snerre
Gul Iris
Gærde-Snerle
Gærde-Valmue
Gåsemad
Gåsepotentil
Hare-Kløver
Hejrenæb
Hjertebladet Pengeurt
Hjortetrøst
Horse-Tidsel
Hvidmelet Gåsefod
Hvid Snerre
Håret Høgeurt
Håret Star
Kandelaber-Kongelys
Knoldet Brunrod
Knold-Ranunkel
Knold-Rotthale
Kornet Stenbræk
Korn-Valmue
Korsknap
Kruset Skræppe
Kruset Tidsel
Krybende-Potentil
Kæmpe Bjørneklo
Kær-Galtetand
Kål-Tidsel
Lancet-Vejbred
Langstakket Væselhale
Lav Ranunkel
Liden Andemad
Liden Burre
Liden Klokke
Læge-Jordrøg
Læge-Oksetunge
Løgkarse
Lådden Dueurt
Mangefrøet Gåsefod
Mark-Bynke
Mark-Forglemmigej
Mark-Frytle
Mark-Ærenpris
Mose-Bunke
Moskus-Katost
Nælde-Silke
Opret Hønsetarm
Pastinak
Pinselilje
Porcelænslyacint
Prikbladet Perikon
Pyrenæisk Storkenæb
Påskelilje
Rejnfan
Ru Svinemælk
Rød Svingel
Rød Tandbæger
Rød Tvetand
Russisk Skilla

Sand-Lucerne
Sølv-Neglebælg
Sideslør
Sildig Gyldenris
Skov-Galtetand
Skov-Løg
Silvalderkål
Femalbladet Høgeurt
Småkronet Gedeskæg
Snerle-Pileurt
Stor Knopurt
Stor Nælde
Strand-Svingel
Stribet Kløver
Sumpkarse
Sæbeurt
Tagrør
Tandfri Vårsalat
Ten-Pindsvineknap
Tofrøet Vikke
Toradet Star
Tusindfryd
Tveskægget Ærenpris
Tykakset Star
Tårnurt
Udspærret Dværgbunke
Udspærret Vinterkarse
Uldbladet Kongelys
Vand-Peberrod
Vand-Pileurt
Vedbend-Ærenpris
Vellugtende Gulaks
Vild-Gulerod
Vild Kørvel
Vintergæk
Vår-Brandbæger
Vorterod
Åkande sp.

Træer/buske

Alm. Hyld
Bened
Bittersød Natskygge
Bjerg-Fyr
Engriflet Hvidtjørn
Glansbladet Rose
Glat Hunderose
Havtorn
Humle
Korbær
Mirabel
Morel
Navr
Selje-Røn
Skov-Elm
Slåen
Syren
Valnød
Øret Pil

Sommerfugle

Aurora
Dagpåfugleøje
Lille Ildfugl
Lille Kålsommerfugl
Nældens Takvinge
Okkergul Randøje
Vejrandøje

Fugle

Bogfinke
Digesvale
Fasan
Fiskehejre
Gransanger
Gråand
Grågåse
Gråkrage
Gulspurv
Gærdesanger
Gøg
Hættemåge
Kærsanger
Løvsanger
Mursejler
Nattergal
Ravn
Rød Glente
Rørsanger
Sanglærke
Tornsanger
Vibe

Andet

Blåbåndet
Pragtvandnymfe
Brun frø sp.
Firben sp.
Hare
Mink
Muldvarp (skud)
Kæmpestøvbold
Rådyr
Sortmåler

Sp. efter et navn betyder,
at arten ikke er nøjere
bestemt.